SOM ALLE ANDRE

PÆDAGOGISK DANNELSE FOR ALLE

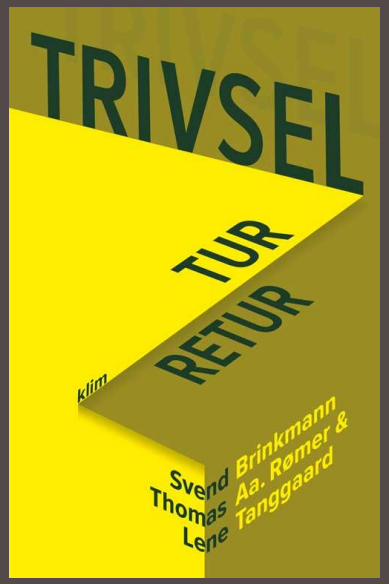

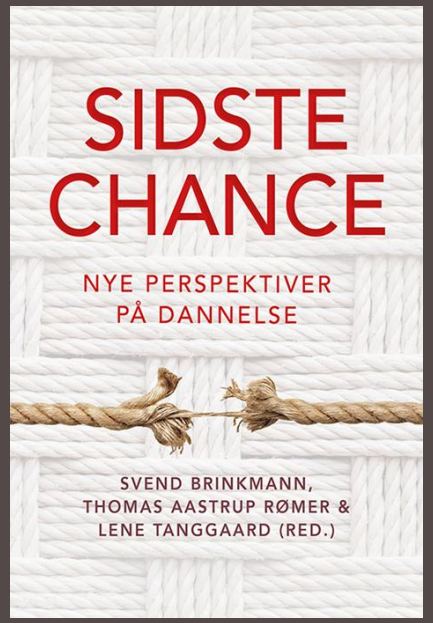

Svend Brinkmann
Professor i psykologi
Aalborg Universitet
svendb@hum.aau.dk

SOM ALLE, NOGLE OG INGEN ANDRE

Alle mennesker er:

- som alle andre mennesker
- som nogle andre mennesker
- som ingen andre mennesker

Derfor har vi brug for:

- dannelse
- socialisering
- selvudvikling

HVAD ER DER GALT?

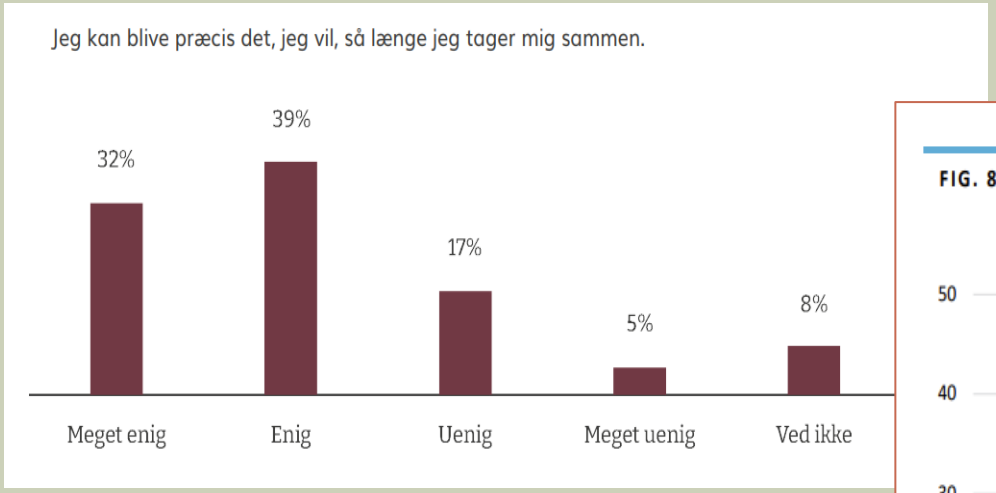

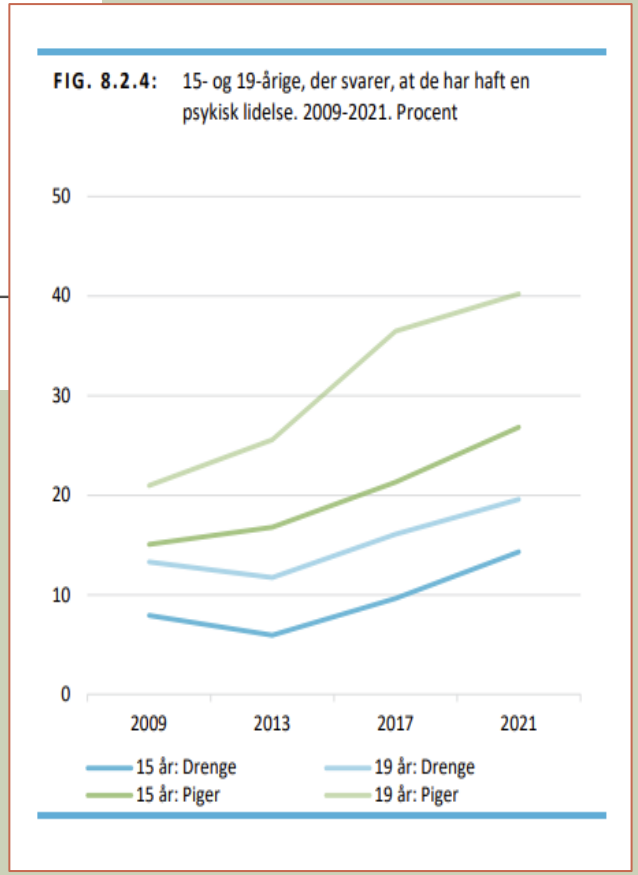

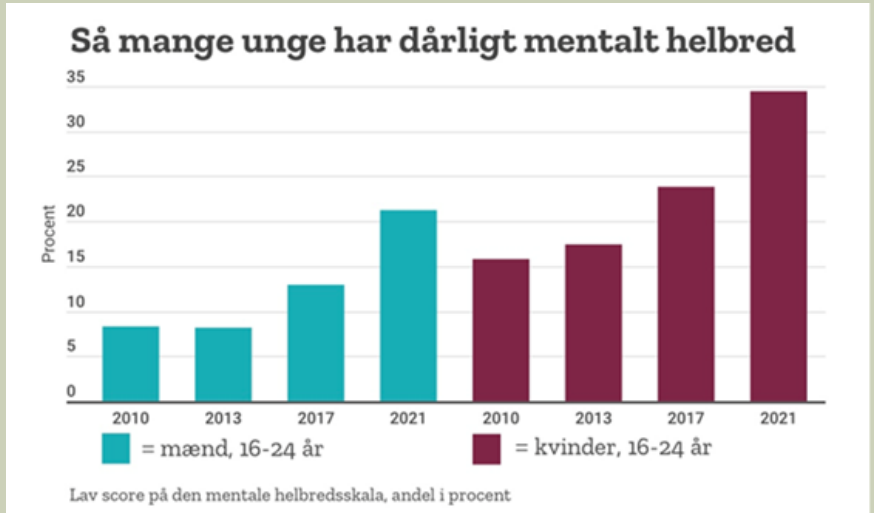

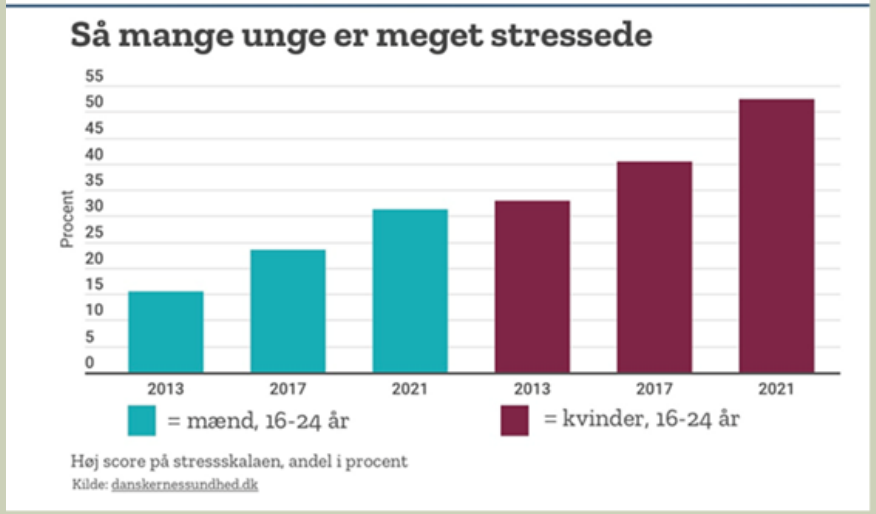

LIVET I EN ACCELERERENDE KULTUR: SAMFUNDSMÆSSIGE MEGATENDENSER

- Individualisering
- Præstationssamfund
- Psykologisering
- Patologisering
- Instrumentalisering
- Social acceleration
- Mangel på resonans

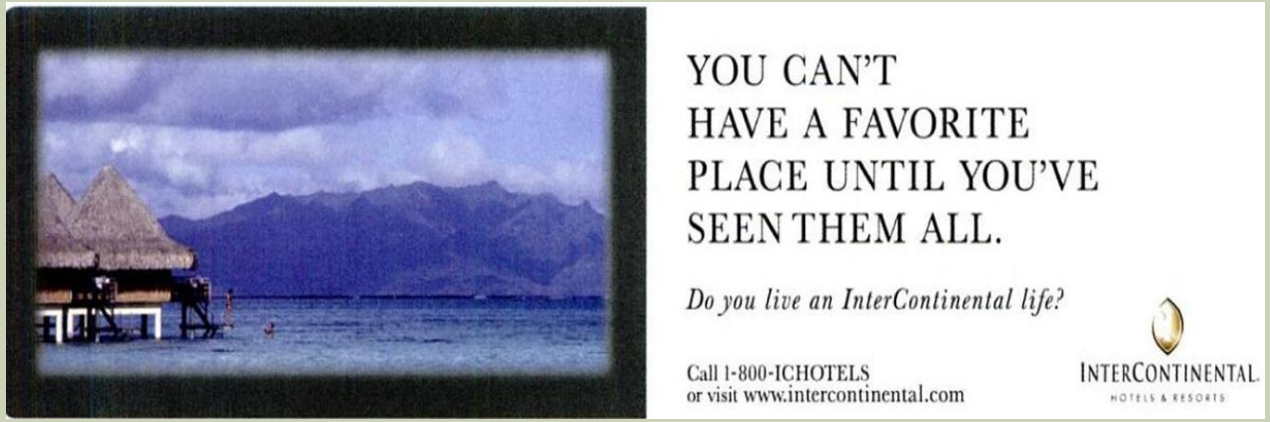

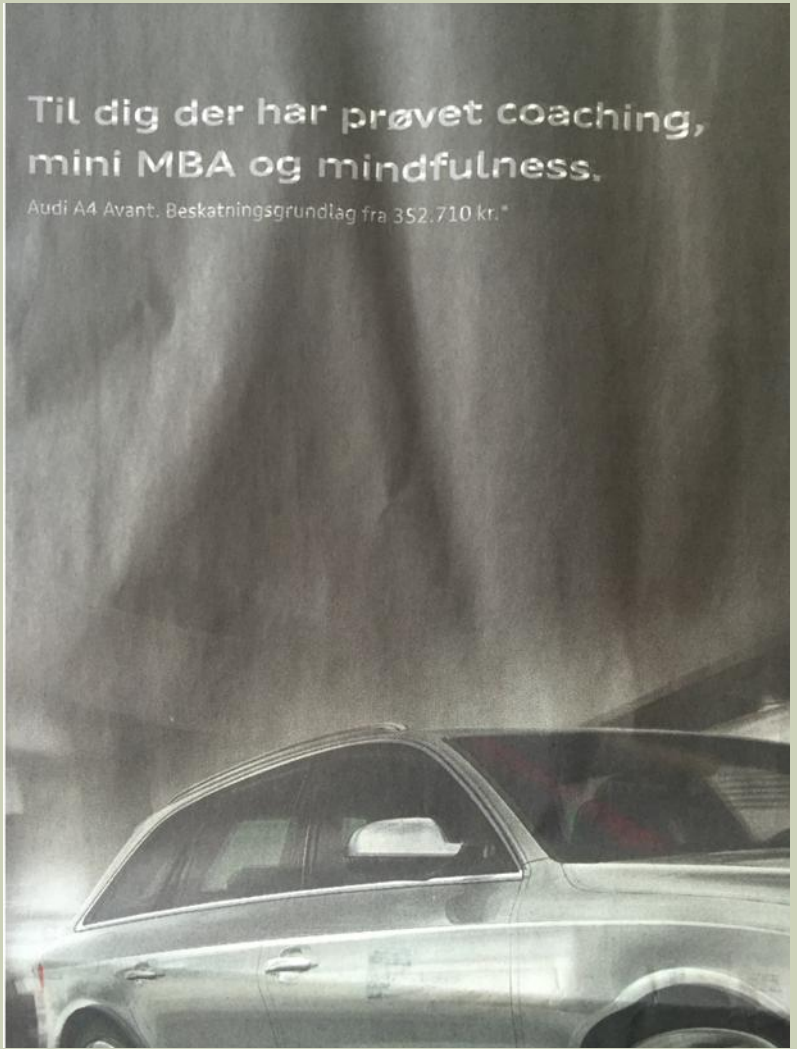

LIVET FINDER STED – FØR OG NU

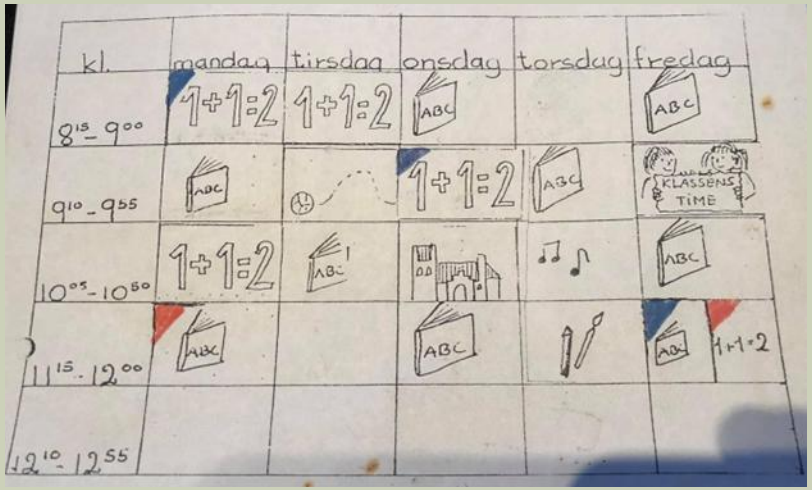

SAMFUNDSMÆSSIGE FORANDRINGER

Samfundstype	**Industrisamfund** ”Fast” modernitet	**Forbrugersamfund** ”Flydende” modernitet
Selvforståelse	Det stabile selv	Det fleksible selv
Kerneværdi	Ejerskab, besiddelse	Forbrug, oplevelse
Livsudfordring	Kontrollere begær i en forbudskultur	Træffe valg i en påbudskultur
Patologier	Neuroser	Depressioner
Uddannelse	Kvalifikationer	Kompetencer
Arbejdsforståelse	Karriere Protestantisk arbejdsetik	Jobs At være sin egen virksomhed
Psykologier	Psykoanalyse, behaviorisme	Humanistisk psykologi, positiv psykologi

EN TILGANG TIL TRIVSEL

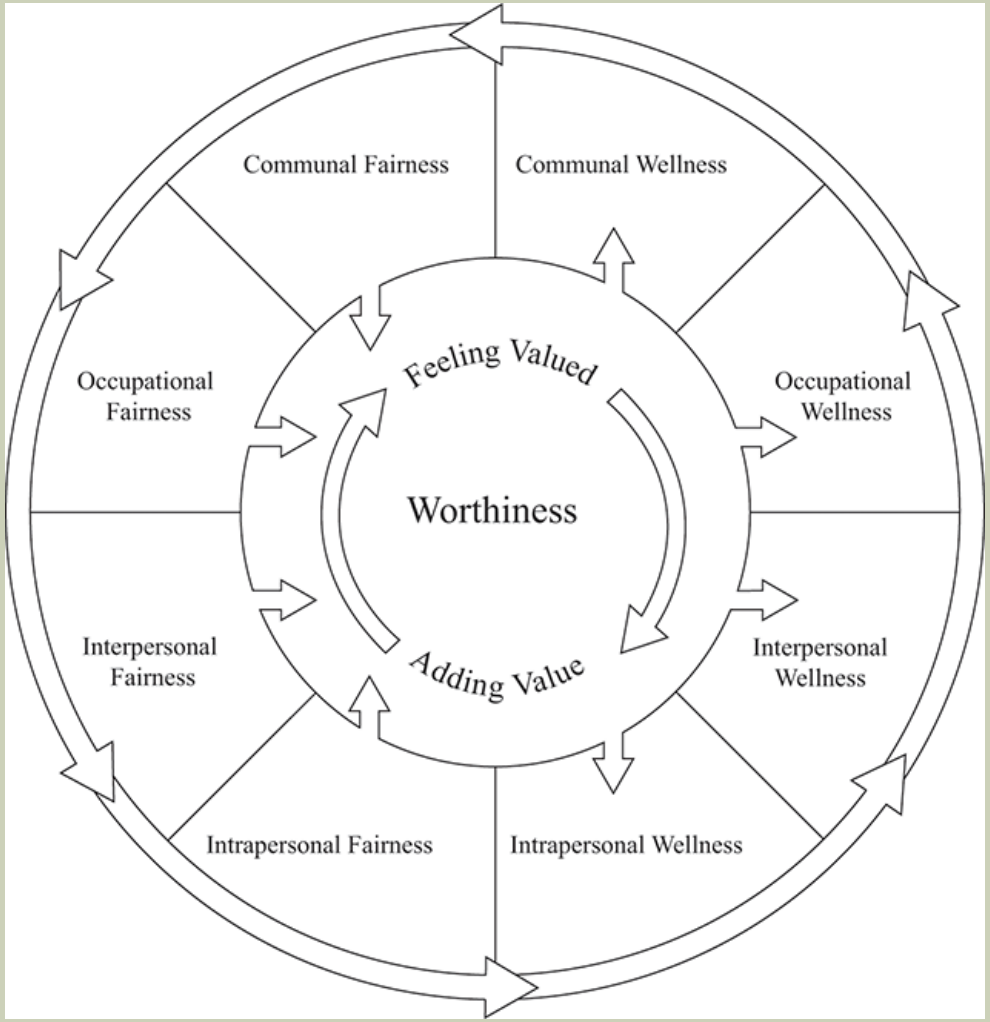

Kilde: Prilleltensky, Scarpa, Di Martino & Ness (2025)

EN TILGANG TIL DANNELSE

- Dannelse som ”højnelse til humanitet gennem kultur” (Gadamer)
- Tilegnes udviklingspsykologisk gennem ”zonen for nærmeste udvikling” (Vygotsky)
- Kan bl.a. ske når tingene tages ud af brug, og mennesket tages ud af funktion (Rømer)
- Indebærer en forståelse af fænomeners egenværdi – modsat instrumentalisme og opportunisme
- Målet er at blive et praktisk fornuftsvæsen (MacIntyre) – eller et selv (jf. Biesta)

MERE OM DANNELSENS MÅL

- Vi ønsker ultimativt ikke, at børn skal gøre det rette, fordi vi ønsker det, men fordi det er det rette at gøre (hvad enten vi ønsker det rette eller ej)!
- MacIntyre (1999): At blive uafhængigt, praktisk fornuftsvæsen
- Dannelse som fordybelse i noget andet end sig selv: Fra selvudviklingens "hvem er jeg?" til dannelsens "hvad er jeg en del af?" → **Fællesskaber**
- Kierkegaard (1849): **At blive et selv – ikke bare sig selv** (Biesta)

DANNELSE OG IDÉEN OM INDRE VÆRDI

Skak som eksempel:

Spille skak for at få 10 kr.
- instrumentel værdi[1]

Spille skak for at vinde
- instrumentel værdi[2]

Spille skak for spillets egen skyld
- ”intrinsisk” værdi